

РОЗДІЛ 8

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

УДК 343.368

ДЕЯКІ АСПЕКТИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕВИКОНАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ

SOME ASPECTS OF QUALIFICATION OF FAILURE TO OBSERVE A JUDGEMENT

Горбачова І.М.,
к.ю.н., доцент,

доцент кафедри кримінального права

Національний університет «Одеська юридична академія»

Статтю присвячено аналізу низки питань кваліфікації злочину, передбаченого ст. 382 КК України. Визначено, що при застосуванні ст. 382 КК України виникає ряд суперечливих моментів: значення тривалості невиконання рішення; істотність заподіяної таким невиконанням шкоди (що відображено в рішеннях Європейського суду з прав людини); наявність численних інструкцій, нормативно-правових вказівок, які дозволяють службовим особам «законно» зволікати з виконанням рішення суду; обмеженість кола судових актів, що є предметом злочину.

Ключові слова: рішення суду, ухвала, постанова, невиконання, ухилення, Європейський суд з прав людини, тривалість.

Статья посвящена анализу отдельных вопросов квалификации преступления, предусмотренного ст. 382 УК Украины. Определено, что при применении ст. 382 УК Украины возникает ряд спорных моментов: значение продолжительности неисполнения решения; существенность причиненного таким неисполнением вреда (что отражено в решениях Европейского суда по правам человека); наличие многочисленных инструкций, нормативно-правовых предписаний, которые позволяют должностным лицам «законно затягивать» с неисполнением решения суда; ограниченность круга судебных актов, являющихся предметом преступления.

Ключевые слова: решение суда, определение, постановление, неисполнение, уклонение, Европейский суд по правам человека, длительность.

The article is devoted to certain issues of qualification of the crime under Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine. The application of the Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine was determined a number of controversial points: the continuance of the non-execution; importance failure caused such damage (they are reflected in the decisions of the European Court of Human Rights); the numerous instructions, legal guidelines that allow officers «legitimate» to delay the execution of the judgment; limited range of legal acts that are the subject of crime.

The subject of the crime is an act of justice (judgment, order or decision), which entered into force and that the decree: a) any type of proceedings (civil, commercial, administrative or criminal); b) any court (commercial, civil, criminal jurisdiction specialized); c) any judicial body (the first instance, appeal, cassation).

Since the failure of judicial act becomes the crime take on continuing nature. Here we should pay attention to the fact that, in terms of the practice of the ECHR, enforcement case does not absolve the state of responsibility for what happened its continued failure. Therefore, if the court decision on the case was executed, the state must compensate additional damage caused by prolonged failure.

Key words: judgment, court decision, findings of the court, non-execution, evasion, European Court of Human Rights, duration.

Однією із найгостріших проблем вітчизняного судочинства є реальне виконання судових рішень. Конституція України встановлює, що судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України. Ці положення також відображені у ст.ст. 1, 11 Закону України «Про судоустрій України», із уточненням за колом осіб, а саме: судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання усіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, об'єднаннями громадян та іншими організаціями, громадянами та юридичними особами на всій території України.

Питання, які пов'язані з реалізацією кримінально-правової охорони відносин, що виникають при перешкодженні виконанню судового рішення, на практиці викликають чималу кількість зауважень. Для реалізації норм КК України в цьому аспекті потрібні знання й досвід із суміжних галузей права: конституційного, цивільного, цивільно-процесуального, адміністративного, кримінального та кримінально-процесуального. Так, наприклад, складність тлумачення юридичного змісту складу злочину, передбаченого ст. 388 КК України зумовлює той факт, що правоохоронні органи не поспішають порушувати справи за вказаною статтею. Відповідальність за незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, яке описано, заставлено чи підлягає конфіскації, застосовується досить обмежено (за даними судової статистики по даній категорії справ у 2016 р. винесено всього 9 вироків, у 2015 р. – 23, у 2014 р. – 35, у

2013 р. – 31, у 2012 р. – 17 [1]. Що в цілому не відображає реальних фактів вчинення таких незаконних дій).

Окремі питання кримінальної відповідальності за злочини проти правосуддя досліджувалися такими ученими-правознавцями, як: І. Власов, А. Воронцов, В. Головчук, О. Лемешко, В. Мульченко, В. Навроцький, В. Осадчий, Л. Палюх, О. Плужник, Ш. Рашковська, О. Соболева та ін.

Втім на сьогодні залишається ряд спірних питань кримінально-правової кваліфікації діяння у виді невиконання судового рішення (ст. 382 КК України), що виступає загальним складом злочину відносно інших спеціальних видів невиконання судового рішення (ст.ст. 382, 388-394 КК України), у т. ч. враховуючи неодноразовні зміни, що вносилися до цієї норми (2010 р., 2014 р.). В процесі неправильного застосування/незастосування цієї норми можуть бути порушені гарантовані державою права та свободи людини (власності, життя та здоров'я людини, свобода пересування та ін.), що й обумовлює необхідність аналізу окремих питань, що виникають в процесі кваліфікації цього злочину.

Метою статті є виділення ознак складу злочину, передбаченого ст. 382 КК України, що визначають умови та підстави кримінальної відповідальності за перешкодження виконанню рішення, та які мають неоднозначне тлумачення.

Так, перші зміни до ст. 382 КК України від 07 липня 2010р. викликали зауваження з боку представників судової гілки влади на найвищому рівні. Голова Верховного

Суду України (далі – ВСУ), Я. Романюк, на виступі у Верховній Раді України у 2013 р. зауважив, що незважаючи на підсилення суворості відповідальності за невиконання судового рішення, якщо боржник не виконує рішення суду, важливо знайти можливість забезпечення повернення ним боргу. А відтак покарання боржника ані прискорить виконання судового рішення про виплату боргу, ані адекватно компенсує кредиторів наслідки затримки виплат [2].

Якщо ж відслідкувати динаміку кількості засуджених за цією статтею (трьох частин ст. 382 КК України) осіб, статистика за 2011 та 2012 рр. (за кожний окремо) вдвічі перевищує показники 2010 р., і складає 133/143 вироків відповідно, а у 2014 р. цей показник складає вже 160 засуджених осіб [1]. У 2015 р. цей показник майже вдвічі зменшується до 88 осіб, а у 2016 р. – до 50 осіб. Статистика за останні роки не відображає реальної дійсності вчинення цього злочину, адже враховуючи сьогоденні соціально-економічні умови в особи (юридичної особи) можливість виконати рішення суду не збільшилася. Це можна пояснити лише надмірною звантаженою правоохоронних органів.

Також слід додати, що за останні п'ять років, починаючи з 2011 р., в Україні не було винесено жодного рішення щодо службової особи за невиконання рішень Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Одночасно у ЄСПЛ констатують зростання кількості поданих скарг проти України. Саме проти України зареєстровано найбільше скарг: понад 18 тисяч, або ж 22,8% від їхньої загальної кількості. Протягом останніх десяти років Україна була у переліку держав, які мали борг з виплат за рішеннями ЄСПЛ, а у жовтні 2016 р. борг сягнув близько 400 мільйонів гривень [3].

Стаття 382 КК України встановлює кримінальну відповідальність за умисне невиконання вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, або перешкодження їх виконанню (за санкцією віднесено до злочину середньої тяжкості). Реальне виконання рішення суду сприяє втіленню законів у життя та зміцненню їх авторитету, судові рішення за своєю суттю охороняє права, свободи та законні інтереси громадян, а також є завершальною стадією судового провадження [4, с. 8].

Швидкий розгляд адміністративної, кримінальної, цивільної, господарської справи та швидке виконання рішення суду є запорукою ефективності правосуддя. Це відображено і в рішеннях ЄСПЛ, які після ратифікації Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод стали частиною національного законодавства. У них відзначається, що адміністративні органи є складовою держави, яка керується принципом верховенства права, а відтак інтереси цих органів збігаються з необхідністю належного здійснення правосуддя [5, с. 152]. Якщо адміністративні органи відмовляються або неспроможні виконати рішення суду, чи навіть зволікають з його виконанням, то гарантії, надані ст. 6 Конвенції стороні на судовому етапі втрачають сенс.

В юридичній науці поширеним є визначення правосуддя як діяльності суду, здійснюваної у формі цивільного, адміністративного, кримінального, господарського та конституційного судочинства, яка проходить у встановлених законом процесуальних формах у судових засіданнях за участю сторін та інших учасників процесу, й полягає у встановленні фактичних обставин справи та з'ясуванні істини у розглянутій справі шляхом дослідження доказів, що закінчується ухваленням рішення у справі із застосуванням норм відповідного матеріального закону.

На основі викладеного необхідно дійти висновку про те, що положеннями розділу XVIII КК України охороняється порядок здійснення конституційного, цивільного, господарського, кримінального, адміністративного судочинства.

Те, що положення відповідного розділу КК України охороняють суспільні відносини, що складаються з приводу

діяльності ЄСПЛ щодо здійснення правосуддя, впливає зі змісту ч. 4 ст. 382 КК України, де особливо кваліфікуючою ознакою розглядуваного злочину передбачене невиконання службовою особою рішення ЄСПЛ. До речі, аналізуючи норму, передбачену ч. 4 ст. 382 КК України, що містить особливо кваліфіковані ознаки злочину, слід зауважити, що в диспозиції цієї норми визначено лише одну форму діяння, що характеризують об'єктивну сторону відповідного складу злочину – невиконання рішення ЄСПЛ.

Водночас при регламентації основного складу злочину передбачено, крім такого діяння, як невиконання, також і перешкодження виконанню судового рішення. Відмінність між цими поняттями полягає у тому, що невиконання судового рішення полягає у відмові або ухиленні від його виконання. Ухилення характеризується такою поведінкою особи, яка свідчить про її фактичне небажання виконати рішення суду [6, с. 12]. При цьому слід погодитися з висловленою в юридичній літературі позицією про те, що невиконання здебільшого характеризується бездіяльністю, яка в окремих випадках може поєднуватися з певними діями [7, с. 82]. Перешкодження виконанню судового рішення буде наявне тоді, коли особа заважає іншим особам, які виконують рішення, робити це. Отже, зважаючи на це, видається доцільним при описі в диспозиції норми, передбаченої ч. 4 ст. 382 КК України використати, окрім терміну «невиконання», також і поняття «перешкодження виконанню» рішення ЄСПЛ. Це обумовлюється підвищеною суспільною небезпекою злочину, склад якого передбачений ч. 4 ст. 382 КК України, та наявністю у службової особи широкого кола інструментів перешкоджати виконанню судового рішення.

Отже, викладене вище дає змогу визначити основний безпосередній об'єкт складу розглядуваного злочину як суспільні відносини, що забезпечують обов'язковість виконання судових рішень, які прийняті в порядку конституційного, кримінального, цивільного, адміністративного, господарського судочинства.

У науковій літературі висловлюються позиції про те, що додатковим безпосереднім об'єктом складу злочину «Невиконання судового рішення» є нормальна діяльність органів, що покликані виконувати судові акти. Зокрема, як обґрунтовують свою позицію А. Горелик та Л. Лобанова, всі органи, установи, посадові особи повинні не лише враховувати рішення суду і узгоджувати з ним свої дії, але й сприяти їх здійсненню у встановлених законом формах (реєстрації, посвідченні та ін.) [8, с. 180]. Як видається, з такою позицією важко погодитися. На нашу думку, вона ґрунтується на звуженому розумінні родового об'єкта злочинів проти правосуддя. Вважаємо за доцільне погодитися з іншою думкою про те, що суспільні відносини, які забезпечують нормальну діяльність органів з виконання судових актів, за змістом є однією з груп тих суспільних відносин, що становлять основний безпосередній об'єкт цього складу злочину [9, с. 210].

Інше важливе питання, що стосується кримінальної відповідальності за невиконання судового рішення, – це питання про те, невиконання яких саме судових рішень тягне кримінальну відповідальність, передбачену ст. 382 КК України. У диспозиції ст. 382 КК України чітко визначено, що це є рішення, вирок, ухвала, постанова суду, що набрали законної сили.

Як зазначено у диспозиції ч. 1 ст. 382 КК України, відповідальність настає у випадку невиконання чи перешкодження виконанню особою тільки таких судових рішень, які набрали законної сили. Вказівка на цю обставину є абсолютно обґрунтованою, оскільки судові рішення, що не набрали законної сили, не вважаються остаточними і можуть бути змінені. Незважаючи на те, що ч. 4 ст. 382 КК України не містить аналогічної вказівки, так само і рішення ЄСПЛ підлягають виконанню лише за умови, якщо вони є остаточними. Остаточне рішення, як прави-

ло, виносить відповідна палата, яка розглядає справу, а в передбачених Конвенцією виняткових випадках – Велика палата ЄСПЛ.

Водночас стосовно поняття «рішення суду» в науці висловлюються різні позиції з приводу того, які рішення суду можуть бути предметом цього злочину. Пленум ВСУ у своїй Постанові від 12 квітня 1996 р. № 4, яка втратила чинність, роз'яснював, що цим рішенням може бути як те, яким закінчено провадження в справі, так і інші, прийняті відповідно до закону – про привід або арешт тощо [10, с. 118].

З цього приводу в науці висловлюється й інша позиція, зокрема, про те, що ст. 382 КК України не розрахована на випадки невиконання так званих вимог та інших звернень суду до окремих органів та осіб (про надання матеріалів, доказів, дачу пояснень, роз'яснень, висновків тощо), оскільки в процесуальному законодавстві розмежовуються ці акти та акти, що містять рішення, відповідь на запитання, що мають юридичне значення [11, с. 75].

Якщо порівнювати норму, передбачену ст. 382 КК України із відповідним положенням кримінального закону Російської Федерації, слід зауважити наступне. У ст. 315 КК Російської Федерації передбачено кримінальну відповідальність за невиконання або перешкоджання виконанню вироку суду, рішення суду чи іншого законного акта, які набрали чинності. З цього приводу А. Горелик та Л. Лобанова, аналізуючи відповідне положення законодавства, зазначають про те, що «загальнене поняття «інший судовий акт» має об'єднувати всі інші судові документи, які мають таке саме значення [8, с. 187].

Зважаючи на викладене вище, можна зробити висновок, що кримінальна відповідальність за ст. 382 КК України не настає за невиконання окремої ухвали (постанови) суду, оскільки в ч. 1 ст. 185-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено адміністративну відповідальність за залишення службовою особою без розгляду окремої ухвали суду чи окремої постанови судді або невжиття заходів до усунення зазначених у них порушень закону, а так само несвоєчасна відповідь на окрему ухвалу чи постанову судді (винесених у порядку ст. 23-2 КПК України) [12]. Відповідно до КПК України суд за наявності на те підстав виносить окрему ухвалу (постанову), якою звертає увагу державних органів, громадських організацій або посадових осіб на встановлені у справі факти порушення закону, причини і умови, що сприяли вчиненню злочину та вимагають вжиття відповідних заходів. Окрему ухвалу (постанову) може бути також винесено при виявленні судом порушень прав громадян та інших порушень закону, допущених при провадженні дізнання, досудового слідства або при розгляді справи нижчим судом.

Виходячи зі змісту КК України, можемо дійти висновку про те, що кримінальна відповідальність за ст. 382 КК України настає за невиконання чи перешкоджання виконанню вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили не лише тих судових рішень, якими справа вирішується по суті, але й за невиконання інших судових рішень, якими вирішуються питання, пов'язані з рухом провадження у справі в суді першої інстанції, виконання яких залежить не лише від самого суду, а й від інших службових осіб (вимог та інших звернень суду до окремих органів та осіб (про надання матеріалів, доказів, дачу пояснень, роз'яснень, висновків тощо)).

Положеннями ст. 382 КК України охороняється порядок здійснення конституційного, кримінального, цивільного, господарського, адміністративного судочинства, а також діяльність міжнародних судових органів (ЄСПЛ) зі здійснення судочинства. Видається, що діяльність третейських судів, Міжнародного комерційного арбітражного суду, Морської арбітражної комісії зі здійснення судочинства також охороняється нормами розділу ХУІІІ КК України [4, с. 19]. Однак за невиконання рішень зазначених судів не настає кримінальна відповідальність, передбачена

ст. 382 КК України, оскільки вони потребують визнання державними судовими органами.

Відповідальність за ст. 382 КК України може настати лише у випадку невиконання особою правосудного судового рішення. Неправосудне судове рішення відповідно до законодавства України підлягає скасуванню, а постановлення завідомо неправосудного судового рішення тягне відповідальність судді за ст. 375 КК України.

Отже, предметом злочину є судовий акт органів правосуддя (рішення, вирок, ухвала, постанова), який набрав законної сили і який постановляється: а) з будь-якої категорії судових справ (цивільних, господарських, адміністративних чи кримінальних); б) будь-яким судом (господарським, загальною юрисдикцією, спеціалізованим); в) будь-якою судовою інстанцією (першою, апеляційною, касаційною).

З об'єктивної сторони цей злочин виражається в умисному невиконанні вироку, рішення, ухвали, постанови суду з цивільних, кримінальних, адміністративних справ, що набрали законної сили, або у перешкодженні їх виконанню (наприклад, керівник установи допускає до роботи особу, яка за вироком суду позбавлена права обіймати дану посаду або перешкоджає, всупереч рішенням суду, поновленню на роботі незаконно звільненого робітника тощо). Для складу злочину не має значення, яке рішення невиконане суб'єктом злочину – те, яким закінчено провадження у справі, чи інше, прийняте відповідно до закону (про привід, арешт тощо).

Невиконання може виражатися у прямій відмові виконати судові рішення або в ухиленні від його виконання. Відмова означає явне, відкрите, висловлене усно або письмово небажання особи виконати судові рішення. Невиконання судового акта є бездіяльністю, яка означає незастосування особою передбачених законом і цим судовим актом заходів, необхідних для його виконання, за умови, якщо на цю особу покладено обов'язок і вона має реальну можливість виконати цей судовий акт. Форми (способи) невиконання судового акта можуть бути різними: пряма і відкрита відмова від його виконання, тобто висловлене в усній чи письмовій формі (наказ, розпорядження, повідомлення) небажання його виконати. Невиконання може мати і характер ухилення, коли особа відкрито не відмовляється від виконання судового акта, однак вживає певних зусиль, які фактично роблять неможливим його виконання (умисно не розпечатує пошту, не приймає судового виконавця, направляє документ не за адресою тощо).

Та не в усіх випадках можливо притягти до кримінальної відповідальності службову особу за відмову виконати судові рішення. Наприклад, непоодинокі випадки, коли заарештованого не випускають зі слідчого ізолятора при пред'явленні родичами або адвокатом належним чином завіреного рішення апеляційного суду про скасування запобіжного заходу щодо цієї особи. Здавалося б: постанова апеляційного суду набуває чинності з моменту її прийняття, належним чином завірена, але особу продовжують утримувати в СІЗО. Що це – перевищення владних повноважень, незаконне позбавлення волі людини, невиконання судового рішення, яке здійснюється відповідною службовою особою СІЗО? Ні. Адже за відомчими актами особу може бути звільнено з-під варти тільки при отриманні такого судового рішення спецпоштою. І особа може чекати на спецпошту місяць, а то й два – права особи порушуються, рішення не виконується, а притягти до відповідальності немає підстав.

Перешкоджання виконанню судового акта виявляється в активній поведінці особи (дії) і становить протидію реалізації вимог, що містяться в цьому акті, вчинювану з метою недопущення його виконання (заборона підлеглим виконувати судовий акт, підкуп або обман судового виконавця, погрози або насильство щодо нього тощо). Як приклад, відділом ДВС Кам'янка-Бузького районного управління юстиції скеровано подання прокурору Кам'янка-Бузького району про притягнення керівника

підприємства-боржника до кримінальної відповідальності за ознаками злочину, передбаченими ст. 382 КК України (невиконання судового рішення службовою особою) [13]. Підприємство заборгувало фізичним, юридичним особам та державі за виконавчими документами значні кошти, та після того як рахунки підприємства були арештовані, з метою ухилення від виконання рішень судів було відкрито нові рахунки у фінансових установах. По даному факту прокуратурою Кам'янка-Бузького району порушено кримінальну справу, котра на даний час перебуває у суді.

Виходячи зі змісту ст. 382 КК України, не має значення, на скільки суттєво порушуються права особи, в інтересах якої не виконується будь-яке рішення суду, та які саме права порушуються. Однак ЄСПЛ наполягає на необхідності доведення суттєвості порушення прав людини при невиконанні судового рішення. У рішенні «Хворостяной та інші проти України» (заява № 54552/09 та 249 інших заяв) від 25 липня 2013 р. ЄСПЛ зазначив, що не вбачає суттєвих порушення Конвенції скарги по невиконанню рішень українських судів, у яких сума невиконання є меншою 500 євро, оскільки заявники не довели, що сума невиконання мала суттєвий вплив на їх життя. А, отже, у випадку незначної суми коштів, щодо якої існує невиконання рішення національного суду, важливим є довести те, що саме для цієї особи ця сума є великою і що її невіплата суттєво впливає на її життя [14].

Склад злочину, передбаченого ч. 1 ст. 382 КК України, є формальним, а його об'єктивна сторона вичерпується діянням, з моменту вчинення якого злочин визнається закінченим і яке полягає: або в невиконанні судового акта, або в перешкоджанні його виконанню. З моменту невиконання судового акта злочин набуває тривалого характеру.

І тут слід звернути увагу на той факт, що, з точки зору практики ЄСПЛ, виконання судового рішення у справі не знімає з держави відповідальності за те, що відбувалося його тривале невиконання. Тому у разі виконання рішення у справі, держава додатково має відшкодувати збитки, завдані тривалим невиконанням [15].

Для наявності складу злочину, передбаченого ч.ч. 1 і 3 ст. 382 КК України, не потрібно, щоб невиконання судового рішення було злісним. Злочин є закінченим з моменту відмови виконати судові рішення (з початку ухилення від виконання судового рішення) або з моменту перешкоджання його виконанню. Для визначення моменту закінчення цього злочину важливим є встановлення моменту надходження судового рішення до певної особи, яка повинна його виконувати, і строку виконання судового рішення,

який встановлено законом або судом. Так, закон передбачає ряд випадків, коли рішення суду підлягає негайному виконанню (зокрема це стосується справ про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного працівника, про присудження працівникові заробітної плати) або коли негайне виконання рішення не допускається (наприклад, це стосується судових рішень у справах про виселення громадян з жилих приміщень) [15].

Незважаючи на це, ЄСПЛ висловив позицію, згідно якої визначив певні критерії, щодо того, яка тривалість невиконання рішення має бути, щоб це становило порушення Конвенції. І, зокрема, у рішенні «Хворостяной та інші проти України» (заява № 54552/09 та 249 інших заяв) від 25 липня 2013 р. було визначено неприйнятними скарги, в яких строк невиконання рішення національного суду складав 1 рік і 2 місяці [14]. А у справі «Цибулько та інші проти України» (заява № 65656/11 та 249 інших заяв) рішенням від 20 червня 2013 р. ЄСПЛ визнавав неприйнятними справами, де невиконання рішення суду тривало 9 місяців [16].

У зв'язку зі вступом в силу Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07 липня 2010 р. № 2453-VI внесені зміни до ст. 382 КК України, відповідно до якої тепер боржнику (зараз уже не тільки службовій особі, як було раніше, але й фізичній особі-громадянину) за невиконання рішення суду загрожує кримінальна відповідальність, що дає можливість вжиття державними виконавцями більш дієвих заходів з метою повного та фактичного виконання рішень судів. Хоча і раніше відповідно до ч. 2 ст. 88 Закону України «Про виконавче провадження» (який вже втратив чинність) у разі наявності ознак злочину у діях особи, яка умисно перешкоджає виконанню рішення чи іншим чином порушує вимоги законодавства про виконавче провадження, державний виконавець складав акт про порушення і надсилав до правоохоронних органів подання про притягнення до кримінальної відповідальності.

Підсумовуючи, слід відзначити, що при застосуванні ст. 382 КК України виникають окремі питання, що потребують визначення на нормативному рівні: 1) обмеженість кола судових актів, що являються предметом злочину – викликає необхідність їх розширення; 2) необхідність визначення тривалості невиконання рішення як умови настання кримінальної відповідальності; 3) доцільність визначення істотності заподіяної таким невиконанням шкоди (що відображено в рішеннях ЄСПЛ); 4) наявність численних інструкцій, нормативно-правових вказівок, які «бюрократизують» процес виконання судових рішень і дозволяють службовим особам «законно» зволікати з виконанням рішення суду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Звітність. Судова статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/
2. Виступ Голови Верховного Суду України Я. Романюка на парламентських слуханнях про стан виконання судових рішень в Україні 22 травня 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/2378856879AFF607C2257B740031AA41?opendocument>
3. Україна більше не хоче бути злісним неплатником за рішеннями ЄСПЛ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dw.com/uk/%D1%83%...a-37531322>
4. Гаранина М. І. Система преступлений против правосудия : (формирование и развитие) : автореф. дис. ... на соискание уч. степени канд. юрид. наук / М. И. Гаранина. – М., 1995 – 21 с.
5. Зеленов Г. Кримінально-правові гарантії в механізмі забезпечення виконання судових рішень / Г. Зеленов // Підприємство, господарство і право. – 2005. – № 8. – С. 150–156.
6. Палюх Л. М. До питання про родовий об'єкт злочинів проти правосуддя / Л. М. Палюх // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2008. – № 3. – С. 11–19.
7. Тихенко С. І. Преступления против правосудия / С. И. Тихенко. – К., 1970. – 115 с.
8. Горелик А. С. Преступления против правосудия / А. С. Горелик, Л. В. Лобанова. – СПб. : «Юридический центр Пресс», 2004. – 460 с.
9. Преступления против правосудия / Под ред. А. В. Галаховой. – М. : Норма, 2005. – 416 с.
10. Мисливий В. Удосконалення кримінально-правових норм щодо злочинів проти правосуддя / В. Мисливий // Право України. – 2011. – № 9. – С. 117–125.
11. Бурдін В. М. Окремі проблеми злочинів проти правосуддя за КК України / В. М. Бурдін // Життя і право. – 2004. – № 2. – С. 74–77.
12. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 грудня 1984 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/>
13. Ухвала Колегії суддів судової палати у кримінальних справах ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 20 грудня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.reyestr.court.gov.ua
14. Справа «Хворостяной та інші проти України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_948
15. Особливості розгляду Європейським судом справ щодо невиконання судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.i-law.kiev.ua/>
16. Справа «Цибулько та інші проти України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/974_944